

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

(Суржук Г. В., вчителька початкових класів,
Шепотіленко Г. Г., вчителька початкових класів)

Комунальний заклад «Маріупольська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів
№54 Маріупольської міської ради Донецької області», м. Маріуполь, Україна

*Національно-патріотичне виховання - це
сфера духовного життя, яка проникає в усе,
що пізнає, робить, до чого прагне, що любить
і ненавидить людина, яка формується
(за В.О. Сухомлинським).*

Метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. [1. с. 4]

Перед нашими дітьми країна постала не у найкращому вигляді: неспокій у суспільстві, економічна криза, ВІЙНА...

Як, попри все це, допомогти малечі наповнити серця любов'ю до країни, яку вони лише починають пізнавати? Ця проблема є найгострішою.

Страшні події, що відбуваються сьогодні, торкнулись майже кожного. Сколихнули і піднесли на висоту волонтерський рух, пробудили національно-патріотичні почуття мільйонів громадян, виявили здатність українців жертвувати власним життям заради свободи Батьківщини. [2. с. 2]

Патріотизм виявляється в любові до Батьківщини, свого народу, турботі про його благо, сприянні становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовності відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею, повазі до українських звичаїв і обрядів, усвідомленні спільності власної долі з долею Батьківщини, досконалому володінні українською мовою. Виховання у молодого покоління почуття патріотизму нині визнано проблемою загальнодержавного масштабу, адже патріотизм – це одна із найважливіших рис сучасної людини.

У початкових класах закладається основа національної свідомості учнів, любов до рідної землі, своєї «малої батьківщини», виховується патріотична гордість за минуле і сучасне України, любов до рідної мови, формується духовно розвинена, творча, працелюбна особистість.

Національно-патріотичне виховання учнів початкових класів НУШ здійснюється у процесі навчально-пізнавальної діяльності шляхом внесення ціннісних складових у зміст навчальних предметів, відведення належного місця "спільно-взаємодіючій діяльності" як на уроках, так і в позаурочний час; гуманізації взаємин у системах "педагог-учень", "учень-учень"; використання вихователем демократичного стилю спілкування із здобувачами освіти; створення умов для творчої самореалізації кожної особистості. [3.]

Національно-патріотичне виховання учнів реалізується у процесі організації: навчально-виховної діяльності, позаурочної та позакласної роботи, позашкільної освіти, роботи органів учнівського самоврядування, взаємодії з батьками, громадськими організаціями, державними установами.

У молодшому шкільному віці важливо формувати здатність дитини: пізнавати себе як члена сім'ї, родини, дитячого угруповання, як учня, жителя міста чи села;

виховувати у неї любов до рідного дому, краю, вулиці, своєї країни, її природи, рідного слова, побуту, традицій.

Головна мета посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді - готовність до виконання громадянських і конституційних обов'язків; успадкування духовних надбань українського народу; досягнення високої культури взаємин; формування особистісних рис громадянина Української держави.

Для ефективного формування національно-патріотичного виховання учнів початкових класів нової української школи є:

- сприйняття вихованцями знань про українську культуру;
- застосування вихователем у виховній роботі елементів народознавства;
- формування у позаурочний час правильного емоційно-естетичного фону;
- створення ситуацій емоційного переживання учнями педагогічних установок на оволодіння національними цінностями;
- усвідомлення знань про національну українську культуру;
- орієнтація дитини на позитивні результати діяльності щодо засвоєння певних національних цінностей у родині та у школі.

Пропонується практикувати проведення виховних годин у формі: зустрічей з волонтерами, учасниками бойових дій, майстер-класів за участю дітей та батьків з виготовлення сувенірів для бійців Української армії.

Доцільно впровадити виховні проєкти: «Рідний край, де ми, живемо, Україною зовемо», «Я і моя родина», «Моя маленька батьківщина».

Проводити тематичні виховні години, бесіди за темами: «Славетні українці», «Козацькому роду немає переводу» та ін.

Проводити конкурси малюнків, оберегів, організувати написання листів та малюнків воїнам ООС.

Акцент у виховній роботі зробити на засвоєнні учнями народних традицій, сутності українських обрядів, народних свят, легенд, переказів, звичаїв та ін. Оскільки у молодшому віці у дітей домінує образне мислення, то найбільш характерними є такі форми діяльності: ситуаційно-рольова гра, сюжетно-рольова гра, гра-драматизація, інсценування, гра-бесіда, гра-мандрівка, екскурсія, ігрова вправа, колективне творче панно, бесіда, тематичний зошит, ранок, свято, усний журнал, групова справа, оформлення альбому, уявна подорож, конкурси, ігри, школа ввічливості, демонстрація, розповідь, моделювання, вікторина, виставка малюнків, операція-рейд, виставка-ярмарок, перекличка повідомлень, добродійна акція, хвилини з мистецтвом, година спостереження, година милування, спортивні змагання, козацькі забави, театральна вистава, ляльковий театр, веселі старту, естафети, догляд за рослинами і тваринами.

VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (20-21 квітня 2023 р., м. Запоріжжя)

Національно-патріотичне виховання молодших школярів буде ефективним, якщо:

- здійснювати його ненав'язливо;
- поступово і дозовано впливати на почуття, переконання та діяльність вихованців;
- не нав'язувати патріотичні погляди зовні, але давати зразки кращого прояву патріотичних почуттів;
- залучати до участі у виховній роботі класу, школи батьків та громадськість;
- систематично використовувати ефективні елементи народної педагогіки, традиції національного виховання.

За програмою Нової української школи ми викладаємо вже четвертий рік. Проводимо уроки в форматі ігор та візуальної демонстрації навчального матеріалу. Інтегруємо національно - патріотичне виховання через освітні галузі, спрямовую на соціалізацію особистості, набуття нею громадянських якостей. У галузях «Природнича», «Мовно- літературна», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Технологічна» і «Мистецька»- знайомимо з національним довкіллям, мовою і традиціями культури українського народу, усною народною творчістю, Традиційними ремеслами в Україні, визначними особистостями. В галузі «Математична»- через умову задач, творчі завдання.

У межах кожного тематичного блоку розглядаємо такі змістові лінії: національне природне довкілля, мова і традиційна культура українського народу, визначні особистості та дати історичної генези українців, їхня роль у світовому поступі. Вивчення курсу українознавства дає змогу розвивати національну самосвідомість школяра, своє власне «Я», виховувати його громадянські почуття, допомагає йому самовизначитись у системі українського довкілля, яке тісно пов'язане із загальнолюдськими проблемами та світом.

На уроках використовуємо елементи нестандартності, театралізуємо, інсценізуємо народні обряди, вивчаємо з дітьми стародавні пісні, збираємо вислови народної мудрості, проекти. Конкурси « Ми діти козацького роду!», години мужності « Чорнобиль не має минулого», години спілкування « Нашому роду немає переводу», урок - свято «Подорож містами України», Гра - вікторина "В моєму серці Україна" майстер - класи «Паперові фантазії». Подорожі екскурсії у місто козацтва «Запорізька Січ» Багато проводимо годин спілкування на патріотичні теми.

Під час уроків проводимо фізкультхвилинки за допомогою українських пісень. Найбільше подобається «Я - українець, я- українка», «Ой у лузі червона калина» «Пес Патрон» ,а також є ще багато інших.

При доборі матеріалу до уроків враховуємо вікові особливості сприйняття молодшими школярами певної термінології, а також індивідуальні особливості дітей.

Інтегровані уроки стали невід'ємною частиною нашої практики. Їх відмінність не тільки в програмі, але й у можливості організації. Творча активність дитини на уроці не виникає сама по собі, її треба стимулювати, створювати відповідну атмосферу. Як же народжується інтегрований урок?

По-перше, з нестандартної педагогічної теорії.

По-друге, з самоаналізу роботи вчителя.

А найголовніше - з відсутності штампів у педагогічній діяльності.

Навчити вчитись - це означає зробити так, щоб навчання стало для кожного школяра не тільки необхідністю, але й величезною радістю пізнання. В цьому може допомогти тільки вчитель.

Намагаємось аби учні з перших кроків навчання в школі знали, що їх рідна мова - національна державна мова великого європейського народу. Діти мусять знати своє коріння. І не тільки своє, але й того народу, до якого належать.

Підсумовуючи, варто зауважити, що національно-патріотичне виховання молодших школярів дозволяє з першого класу формувати і розвивати свідоме ставлення дітей до своєї країни - вміння цінувати і поважати події минулого і сучасні досягнення нашого народу, розрізняти поняття добра і зла. Покоління, у якого виховано почуття патріотизму, готове до подвигу, відстоювання інтересів своєї країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національно-патріотичне виховання молодших школярів - пріоритетний напрям діяльності педагогів. Протокол № 3 від 25.05.2016 р. ЧОІОПП: Маріуполь, 2016. С.4.

2. Гавриш Н.В. Національно-патріотичне виховання у ситуації неспокою. *Дошкільне виховання*. 2015р, №8. С. 2 - 7.

3. Нова українська школа: poradnik для вчителя . Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

4. Сухомлинський В. О. Народження громадянина. *Вибрані твори*: в 5-ти т. Т.3. К.: Рад. шк., 1976. 670 с.